

УДК 687

ІННА КОСЯК¹, ВІКТОРІЯ ЧОРНА²

¹Київський національний університет технологій та дизайну,

²Київська академія декоративно-прикладного мистецтва імені Михайла Бойчука, Україна

ВИШИВАНКА ЯК НАУКА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СВІТОВУ МОДУ

Мета. Дослідження української вишивки як невід'ємної складової культурного надбання всього світу

Ключові слова: вишиванка, українські мотиви, колекції вишитого одягу.

Постановка завдання. Все частіше українські вишиванки та вишиті речі стають популярнішими за будь-який модний бренд. Ця тенденція охоплює вже не тільки нашу країну, а й сягає далеко за її межами. Українські та іноземні селебрітіз, світові будинки моди (Valentino, D&G, Gucci, Sportmax та інші) зробили свій вибір на користь українського етнічного костюму.

Методи досліджень. Для досягнення поставленої мети нами було використано теоретичні методи дослідження.

Результати досліджень. Однією із ознак національної ідентичності українського народу, окрім мови і пісні, є етнічний одяг, зокрема вишиванка.

З давніх-давен наші прабабусі, бабусі, матері старалися вишивати і передавати не тільки вишиванку, а й інші побутові речі, що символізували щасливу долю, здоров'я, злагоду, любов та т. ін.. Проте останні десятиліття вишиванку сприймають як "ознаку національної самовизначеності й патріотизму" [4, с. 110], "символ незламності й сили духу українського народу" [1, с. 87], "культурний код нації" [3, с. 247], "національну святиню, що символізує зв'язок поколінь" [2, с. 326]. Усі ці функційно-символічні сенси зумовили феномен сучасної моди на українську вишиванку, що поширилася завдяки діаспорі далеко за межами країни. Українську вишивку нині можна побачити всюди - "і в святковій сукні, і в декорі панчішної продукції", і на світовому подіумі (рис. 1) – адже в українській вишивці можна відшукати як ніжні та романтичні мотиви, так і строгі та яскраві.

Рис. 1 Елементи українського етнічного костюму на подіумах світу

Першим вишиванку зробив частиною світової моди французький дизайнер Жан Поль Готьє. Відвідавши Україну у 2005 році, майстер натхненний “помаранчевою революцією”, закохався в українське національне вбрання та презентував власну колекцію вишитого одягу. Під час показу моделі виходили на подіум, який дизайнер назвав Києвом, у сукнях «Буковина», «Крим» та інших вбраннях, названих на честь українських регіонів.

У 2008 році артдиректор дому Dior Джон Гальяно створив колекцію, у якій домінували червоні, чорні та білі кольори. Рукава сорочок і подоли спідниць були розшиті вишивкою.

Гуссі також використовували українські мотиви в одній зі своїх колекцій. Орнаменти вишивки були надзвичайно схожими на схеми вишивки Поділля та Гуцульщини.

Вишиті сукні, сорочки та верхній одяг у стилі гуцульських жилетів стали основою весняно-літньої колекції Valentino.

Деякі роки тому Dolce & Gabbana створили онлайн-проект на підтримку сімейних цінностей, обличчям якого стала українська родина, одягнена у національний одяг.

Італійський бренд Sportmax у 2016 році використовував у своїх колекціях широкі та великі орнаменти, що нагадують борщівську вишивку [5].

Проте не лише світові бренди використовують у своїх колекціях елементи вишиванки. Українські дизайнери вже багато років працюють над популяризацією українських традицій в костюмі, відкривають новий погляд на українську вишиванку та намагаються зробити етнічний тренд частиною гардероба.

Бренд Юлії Магдич відомий у понад 30 країнах світу. Дизайнер збирає старовинні вишиванки, аналізує їх техніку і кольорові гами та подає у сучасній інтерпретації, створюючи самостійно чимало візерунків.

Лілія Літківська у своїх творах для бренду "Litkovskaaya" часто використовує народну естетику, поєднуючи мінімалізм, народні традиції та сучасний діловий стиль.

Український бренд Vyshyvanka створює вишиванки ручної роботи за автентичними традиціями на сучасний лад.

Висновок. За останнє століття вишивання одягу і речей вжитку відділилося від утилітарного домашнього заняття, перейшовши в сферу естетичного. Багатство технік, розмаїття мотивів, вишуканий колорит і безліч семантичних загадок не дозволяють назвати вишивку ні промислом, ні ремеслом. Традиційна українська вишивка вже давно належить до мистецтва і є невід'ємною складовою культурного надбання всього світу.

Література

1. Долеско С. В. Мистецтвознавчий трансфер українського народного вбрання у державних протокольних заходах / В. С. Долеско // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2021. – № 1. – С. 84–89.
2. Хома Н. М. Патріотична мода чи мода на патріотизм: одяг як спосіб самоідентифікації / Н. М. Хома // Вісн. Маріупольського держ. ун-ту. Історія. Політологія. – 2015. – Вип. 12. – С. 322–329.
3. Pavlenko Y. H. Embroidery in the Clothes of the Ukrainian Intellectual Society at the Turn of 19th – 20th Centuries / Y. H. Pavlenko // Mundo Eslavo. – 2020. – № 19. – P. 245–258.
4. Melnyk M. T. Traditional Ukrainian Costume in the context of National Liberation and Soviet Occupation in 1920s / M. T. Melnyk // Cherkasy University Bulletin: Historical Sciences. – 2019. – № 1. – P. 109–115.
5. Українська вишиванка: роль національного одягу українців у світовій fashion індустрії. *Visit Ukraine - SERVICE PORTAL ABOUT UKRAINE* 24/7. URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/1331/ukrainian-vyshyvanka-the-role-of-national-clothing-of-ukrainians-in-the-global-fashion-industry#ukrainski-dizaineri-yaki-populyarizuyut-visivanku> (дата звернення: 10.02.2025).